

Rabbi Akiva, Hillel, and Access to Torah

1. Talmud, Pesachim 49b

תנא, אמר רבי עקיבא: פְּשְׁהִייתִי עִם הָאֶרֶץ אֲמַרְתִּי: מִי יִתֵּן לִי תַלְמִיד חֶכֶם וְאֶנְשִׁכֶנּוּ בַחֲמֹר?

It was taught in a *baraita* that Rabbi Akiva said: When I was an ignoramus I said: Who will give me a Torah scholar so that I will bite him like a donkey?

2. Avot d'Rabbi Natan 1:6

מה היה תחלתו של ר' עקיבא. אמרו בן ארבעים שנה היה ולא שנה כלום. פעם אחת היה עומד על פי הבאר אמר "מי חקק אבן זו?" אמרו לו: המים שתדיר נופלים עליה בכל יום. אמרו לו: עקיבא, אי אתה קורא "אֲבָנִים שֶׁחָקוּ מֵיִם" (איוב יד:ט)? מיד היה רבי עקיבא דן ק"ו בעצמו - מה רך פסל את הקשה, דברי תורה שקשין כברזל על אחת כמה וכמה שיחקקו את לבי שהוא בשר ודם! מיד חזר ללמוד תורה. הלך הוא ובנו וישבו ויצלו מלמדי תינוקות. א"ל: רבי, למדני תורה!

What was Rabbi Akiva's beginning? They said: He was forty years old, and he had not learned at all. Once he was standing by a well and he asked, "Who carved this stone?" They told him, "The water which continually falls upon it, daily." And they said to him, "Akiva! Have you not read (Job 14:19), 'Stones were eroded by water?'" Immediately, Rabbi Akiva drew a logical inference for himself: If the soft can carve the hard, then how much more so could words of Torah, which are hard as iron, carve my heart of flesh and blood! Immediately, Rabbi Akiva sought to study Torah. He and his son went and sat by the schoolteachers, and he said, "My master, teach me Torah!"

3. Talmud, Nedarim 50a

רבי עקיבא איתקדשת ליה ברתיה (דבר) דכלבא שבוע. שמע (בר) כלבא שבוע, אדורה הנאה מפל נכסיה. אזלא ואיתנסיבה ליה. בסיתא הנה גנו בי תיבנא, הנה קא מנקיש ליה תיבנא מן מנייה. אמר לה: אי הווא לי, רמינא ליה ירושלים דדהבא. אתא אליהו אידמי להון פאנשא וקא קרי אבבא. אמר להו: הבו לי פורתא דתיבנא דילדת אתתי, ולית לי מידעם לאנגוניה. אמר לה רבי עקיבא לאנתתיה: חזי גברא דאפילו תיבנא לא אית ליה. אמרה ליה: זיל הוי בי רב. אזל תרתי סרי שנין קמי דרבי אליעזר ורבי יהושע. למישלם תרתי סרי שנין קא אתא לביתיה, שמע מן אחורי ביתיה דקאמר לה חד רשע דלביתהו: שפיר עביד ליה אבוה דדא דלא דמי ליה. ועוד: [שבקד] ארמלות חיות פולהון שנין. אמרה ליה: אי צאית לדילי — ליהי תרתי סרי שנין אחרגניתא. אמר: הואיל ויהבת לי רשותא, איהדר לאחורי. הדר אזל הנה תרתי סרי שני אחרגניתא. אתא בעשרין וארבעה אלפין זוגי תלמידי. נפוק פוגלי עלמא לאפיה, ואף היא קמת למיפק לאפיה. אמר לה ההוא רשיעא: ואת להיכא? אמרה ליה: "יודע צדיק נפש בהמתו". אתת לאיתחזוי ליה, קא מדחן לה רבנו. אמר להו: הניחו לה, שלי ושלכם שלה הוא.

Rabbi Akiva [secretly] married the daughter of (Bar) Kalba Savua. (Bar) Kalba Savua heard, and he vowed she would not benefit from his property. She went and married him. In the fall they slept in the straw storage area, and she picked straw from his beard. He told her, "If I had it, I would give you a *Yerushalayim shel zahav!*" Eliyahu came and appeared as a person and called at the gate, saying, "Give me a little straw, for my wife has given birth and we have nothing on which she could lie." Rabbi Akiva told his wife, "See, this man even lacks straw!" She said to him: Go learn in yeshiva. He went before Rabbi Eliezer and Rabbi Yehoshua for twelve years. After twelve years were complete, he came home. He heard, from behind his house, a wicked person saying to his wife, "Your father has done well to you. First, [Rabbi Akiva] is not like you. Second, he left you a living widow all these years!" She replied: If he would listen to me, he would learn for another twelve years! [Rabbi Akiva] said, "Since she has permitted me, I will turn back!" He went back, and learned for another twelve years. He arrived with 24,000 pairs of students. Everyone went out to greet him, and she too arose to go out to greet him. That wicked person said to her: "And to where are you going?" She said to him: "A righteous man regards the life of his beast" (Proverbs 12:10). She came to present herself before [Rabbi Akiva], but the Sages tried to fend her off. He said to them: "Leave her. What is mine and what is yours, are hers."

4. Talmud, Ketubot 63a

שמע אבוה דאתא גברא רבה למתא, אמר: איזיל לגביה, אפשר דמפר נדראי. אתא לגביה, אמר ליה: אדעתא דגברא רבה מי נדרת?

Her father heard that a great man had come to the city, and he said, "I will go to him, and perhaps he will nullify my vow." He came to [Rabbi Akiva], who said to him: "Did you intend this vow even if he would become a great man?"

אמר לו: אפילו פרק אחד, ואפילו הלכה אחת. אמר ליה: אגא הוא. נפל על אפיה ונשקיה על פרעיה ויהב ליה פלגא ממוניה.
[Kalba Savua] replied: "Even if he would learn one chapter, or one halachah!" [Rabbi Akiva] said, "I am he."
[Kalba Savua] fell on his face and kissed his foot and gave him half of his assets.

5. Avot d'Rabbi Natan 1:6

... בכל יום ויום היה מביא חבילה של עצים, חציה מוכר ומתפרנס וחציה מתקשט בה. עמדו עליו שכניו ואמרו לו "עקיבא, אבדתנו בעשן, מכור אותן לנו וטול שמן בדמיהן ושנה לאור הנר!" אמר להם: הרבה ספוקים אני מסתפק בהן - אחד שאני שונה בהן, ואחד שאני מתחמם כנגדן, ואחד שאני ישן בהם: עתיד רבי עקיבא לחייב את כל העניים בדין, שאם אומרים להם מפני מה לא למדתם תורה, והם אומרים מפני שעניים היינו, אומרים להם, "והלא רבי עקיבא עני ביותר ומדולדל היה!" ואם אומרים מפני טפינו, אומרים להם, "והלא רבי עקיבא היו לו בנים ובנות." אלא אומרים להם: מפני שזכתה רחל אשתו.

... Each day Rabbi Akiva would bring a bundle of wood. Half he would sell to support himself, and the other half he would use for his own needs. His neighbors complained, saying to him, "Akiva! You have destroyed us with smoke! Sell the wood to us, and purchase oil with the money and study by the light of a lamp!" He replied, "I meet many needs with the wood; I use part to study, part to warm myself and part on which to sleep." Rabbi Akiva will make paupers liable for judgment [in Heaven], for when they are asked, "Why did you not learn Torah" and they reply, "Because we were poor," they will be told, "Rabbi Akiva was exceptionally poor and destitute!" And when they say, "We had children," they will be told, "Rabbi Akiva had sons and daughters." But they will say: It is because of the merit of his wife Rachel.

6. Talmud, Yoma 35b

תנו רבנן: עני ועשיר ורשע באין לדין, לעני אומרים לו: מפני מה לא עסקת בתורה? אם אומר: עני הייתי, וטרוד במזונותי, אומרים לו: כלום עני היית יותר מהלל? אמרו עליו על הלל הנזקן שבכל יום ויום הנה עושה ומשתכר בטרפעי, קציו הנה נותן לשומר בית המדרש, וקציו לפרנסתו ולפרנסת אנשי ביתו. פעם אחת לא מצא להשתכר, ולא הניחו לשומר בית המדרש להכנס. עלה ונתלה וישב על פי ארוכה כדי שישמע דברי אלקים חיים מפי שמעיה ואבטליון. אמרו: אותו היום ערב שבת הנה, ותקופת טבת היתה, וירד עליו שלג מן השמים. כשעלה עמוד השחר אמר לו שמעיה לאבטליון: אבטליון אחי, בכל יום הבית מאיר והיום אפל, שמא יום המעוון הוא? הציצו עיניהן וראו דמות אדם בארוכה. עלו ומצאו עליו רוב שלש אמות שלג. פרקוהו, והרחיצוהו וסכוהו, והושיבוהו פנגד המדורה. אמרו: ראוי זה לחלל עליו את השבת.

The Rabbis taught: The poor, the rich and the wicked come before the [Heavenly] court. They say to the poor man, "Why did you not occupy yourself with Torah?" If he says, "I was poor and I was concerned about my sustenance," they say to him, "Were you any poorer than Hillel?" Hillel used to earn a *trepik* (half-dinar) a day, half of which he gave to the guard at the house of study and half he used to support himself and his family. One day he earned nothing and the guard would not let him in. He climbed up and sat on the skylight so that he could hear the words of the living G-d from Shemayah and Avtalyon. It happened that it was a Friday in the winter and the snow from the sky fell upon him. At the break of dawn, Shemaya said to Avtalyon: "My brother. Usually it is light but today it is dark. Perhaps the day is cloudy." They looked up and saw the shape of a man against the window, and they found three cubits of snow upon him. They took off the snow, washed him, anointed him and put him by the fire. They said: "This man is worthy for us to desecrate the Sabbath for him."

7. Maharsha, Chiddushei Aggadot, Yoma 35b

"ומשתכר כו" - ר"ל קודם שהלך לבית המדרש היה הולך ומשתכר לקיים מה ששנינו "כל תורה שיש עמה מלאכה סופה להתקיים, ושאין עמה מלאכה, אין סופה להתקיים." גם שישתכר מה ליתן לשומר בהמ"ד. וענין נתינתן לשומר אפשר משום שהיו בתי מדרשות שלהן בשדה והיה צריך שמירה. א"נ שלא היו מניחין הכל לבהמ"ד כדאמרי' פ' ת"ה "שהיה ר"ג מכריז: 'כל תלמיד שאין תוכו כברו, לא יכנס לבהמ"ד.' ועד"ו הושיבו שומר.

"He would earn, etc." - Meaning to say, before he went to the study hall, he would go to earn [money] to fulfill that which we have learned - "any Torah that has work with it, its end is to endure; but that which does not have work with it, its end is not to endure." It was also to earn what to give to the guard of the study hall. And regarding its payment to the guard, it is possible that it is because their study halls were in the field and there was a need for protection. Alternatively, they would not let everyone into the study hall, as it says (Berachot 28a), "As Rabban Gamliel would proclaim, 'Any student whose inside is not like his outside will not enter the study hall.'" So they placed a guard for this thing.